

Verlagen workshops 'Armoedebestrijding in de praktijk'

Alliantiedagen 2013

Alliantiedag Oost, Zutphen 4 oktober 2013

Voorzitter: Hub Crijns
Informant: Harry Bol
Notulist: Peter de Bie
Deelnemers: 11

Na welkom en een voorstellingsronde begint de workshop met een introductie over noodfondsen door Harry Bol, werkzaam bij SUNN (Samenwerkende Urgente Noden Nederland).

Noodfondsen

De noodfondsen die volgens het model van Samenwerkende Urgente Noden werken zijn geen nieuw fenomeen. In de jaren dertig bestond het Nationaal Fonds Bijzondere Noden, met in elke plaats een bureau. Na de invoering van de Algemene Bijstandswet in 1965 werd door velen verondersteld dat charitatieve instellingen niet meer nodig zouden zijn en werden veel plaatselijke fondsen opgeheven. In Amsterdam, Den Haag en Breda zijn ze altijd gebleven. Er blijven altijd mensen die tussen wal en schip vallen. Er kwamen de laatste jaren ook steeds meer aanvragen bij het landelijk bureau SUNN. Daarom worden er nu in steeds meer plaatsen weer bureaus opgericht. Er zijn er nu 13. Er is geen landelijke dekking. De plaatselijke bureaus zijn onafhankelijk. SUN Nederland bepaalt niet voor de plaatselijke bureaus.

Samenwerkende Urgente Noden is één model van noodfondsen. Er zijn ook andere. Een belangrijk kenmerk van de SUN-formule is dat het gaat om privaat-publieke samenwerking. Gemeenten nemen vaak deel door uitvoeringskosten te betalen; meestal niet door hulpbedragen mee te financieren. De private partners zijn meestal plaatselijke vermogensfondsen (weeshuizen b.v.; daar zit vaak veel geld) en hulpverleningsinstanties. Een ander kenmerk is dat er geen structurele hulp wordt geboden, maar alleen eenmalig. Het moet het begin zijn van een structurele oplossing vanuit hulpverleners. Of mensen in aanmerking komen wordt ook door hulpverleners beoordeeld; niet door SUN. Het Dagelijks Bestuur heeft mandaat om direct hulp te verlenen. Het gaat om kleinere bedragen: gemiddeld 400,- en maximaal 2000,-. Het Algemeen Bestuur toetst alleen achteraf. Gemeenten hebben geen vinger in de pap bij de beoordeling.

SUNN kan helpen bij het opzetten van een noodfonds.

Enkele elementen uit de discussie:

- Er speelt toch gauw een afhankelijkheid van de hulpverleners die verwijzen (of niet). Bij diaconie en PCI is dat anders.
- Er zijn nog steeds veel gemeenten die vinden dat de bijstand voorziet in de noodzakelijke kosten van bestaan en dat een noodfonds daarom niet nodig is. Maar het sociaal minimum is lang niet altijd afdoende vangnet, zeker niet als er ziektekosten in het spel zijn. Je moet soms acuut bijdragen om de hulpverlening op gang te laten komen.
- Er worden door SUN vrijwel altijd voorwaarden gesteld. Oplossen van de achterliggende problemen moet ter hand genomen worden.
- Huisuitzetting is duurkoop. De financiële gevolgen zijn meestal veel hoger dan helpen met een huurachterstand.
- Kleine bedragen kunnen in no time door incassokosten oplopen tot onoverkomelijke problemen.
- Toeslagen zorgen vaak voor problemen.

- Het komt steeds vaker voor dat mensen maanden op de toekenning van een uitkering moeten wachten. Voorschotten moeten binnen vier weken worden gegeven, maar je moet het wel weten en het zelf aanvragen. Ook door sancties kunnen mensen zonder geld komen te zitten.
- De samenleving is steeds ingewikkelder. Je kunt niet alle regeltjes kennen.
- In sommige gemeenten is men niet bereid te verwijzen naar (nood)fondsen. In andere geeft de sociale dienst de namen van mensen die kerstpakketten kunnen gebruiken aan de PCI en diaconie.
- Krachten bundelen (in b.v. een noodfonds) is zeer gewenst, omdat alles voor diaconieën, PCI'en en anderen vaak te ingewikkeld is geworden. Zij hebben op hun eentje ook de kennis niet meer.
- Sommige gemeenten geven een budget om schuldhulpverlening mogelijk te maken. Het kost ze dan b.v. 10.000,-, maar ze sparen er aan de andere kant soms wel 90.000,- mee uit.

Koopkracht

Hub Crijns vertelt over het Armoedeonderzoek dat de kerken eens in de zoveel jaar doen. Dit onderzoek naar hulpverlening door kerken is ook dit jaar weer gedaan en zal op 31 oktober worden gepresenteerd. De hulpvragen nemen toe. dit keer is ook gemeten hoeveel collectiever hulp wordt geboden en hoeveel vrijwilligersuren hier in gestoken worden. 'De Boodschappenmand 2012' wordt ook uitgedeeld. Hierin staan interviews met mensen rond het minimum, met hun huishoudboekjes erbij. Sommige hebben nog een redelijk inkomen, maar door heel hoge vaste lasten, gezondheidsproblemen en oplopende incassokosten komen ze toch in problemen.

Elementen uit het gesprek:

- Sancties op achterstallige ziektekostenpremies lopen enorm op. Daar komt men dan nooit meer uit. Je mag dan ook niet in de WSNP. De overheid is zo versterker van schuldenproblemen.
- Je ziet een toename van problemen bij middengroepen en zzp'ers, maar de laatste tijd ook bij jongeren en alleenstaanden.
- Er zijn scholen die kinderen thuis laten als hun ouders het schoolreisje niet kunnen betalen.
- Er moet toch ook meer ingezet worden op leren budgetteren. Zeker bij mensen met een inkomensachteruitgang. Er zijn b.v. jongerencampagnes om ze beter om te laten gaan met telefoonkosten. Je moet mensen ook leren om eerst de vaste lasten te betalen. Tegenwerping: wat doe je als je moet kiezen tussen medicijnen voor een ziek kind of de huur?
- De oude muntautomaat voor energie zou weer terug moeten komen.
- Er zijn veel initiatieven om mensen een beetje verlichting te geven: gratis vakantie mogelijk maken, stichting Jarige Job (Lions in Zutphen maken dat o.a. mogelijk), etc.
- Laatste tip: verhoog het sociaal minimum, verhoog de uitkeringen.

Alliantiedag West, Rotterdam, 11 oktober 2013

Begeleiding: Meta Floor, Harrie Bol, Ria van Nistelrooij

Na een voorstellingsrondje houdt leidt Meta het noodfonds in. Er moet een mentaliteitsverandering komen om armoede echt aan te pakken. We kunnen met armoedebestrijding of een noodfonds de oorsprong van armoede niet oplossen, maar wel de last en pijn verminderen. Belangrijk om aan de orde te stellen bij de mensen die de beslissingen nemen. 'Helpen onder protest'.

Harrie Bol is lid van de agendacommissie van de Sociale Alliantie. Hij vertelt iets over de Stichting Samenwerking voor Urgente Noden Nederland, waar 18 initiatieven in het land bij

aangesloten zijn. O.a. het noodfonds in Zwolle waar hij zelf bestuurslid van is. Ondanks de bijzondere bijstand, vallen er altijd mensen tussen de wal en het schip. Ook na de invoering van de bijstandswet in 1965 bleven de verzoeken komen. Zo'n 'noodhulpbureau' is een publiek/private instelling, die de aanvragen voor noodhulp coördineert in de gemeente. De gemeente is in ieder geval initiatiefnemer, maar ook diaconieën, kerken, plaatselijke fondsen, Charitas. Als er een aanvraag gedaan wordt bijvoorbeeld vanuit maatschappelijk werk of Sociaal Raadslieden voor een cliënt, verloopt dit via het samenwerkingsverband. Veel fondsen zijn landelijke vermogensfondsen en er kan op deze manier ook aanspraak op gemaakt worden. De constructie en naam kan per plaats verschillend zijn. Het is niet alleen een centraal punt voor hulpvragers, ook voor geldschieters. De stichtingen dragen geen bevoegdheden over, het gaat om de samenwerking. Clou is dat de gemeente de uitvoeringskosten betaalt, zodat al het fondsegeld aangewend kan worden aan de noden. Voorbeelden afsluiting waterleiding, aanloop naar SHV, eenmalig de huur, wasmachine, identiteitsbewijs, teveel ontvangen zorgtoeslag. Criteria hangen af van gemeente en aangesloten instellingen. Bv. 115% van de bijstand. Het fonds kan ook eigen geld hebben, of toezeggingen krijgen van andere organisaties.

Voor vragen: har.bol@home.nl

Best Practices vanuit de groep:

1. Particulier initiatief, Kledingbank Zoetermeer: Men haalt kleding op en minima kunnen per maand 2 kledingstukken halen. Geheel gerund door vrijwilligers
2. Opbouwwerkster in de wijk houdt 1x in de 2 maanden een weggeefwinkel. Dan staat het hele buurthuis vol. Het moet schoon en in orde zijn. Uitnodiging wordt bij uitkeringsbriefje ingesloten.
3. Repair café. Mensen brengen spullen die kapot zijn en deze worden gerepareerd. Bv. fietsen, elektrische apparaten.
4. Tandarts die 60% van de tijd zijn tandartsstoel bezet heeft. In de overige 40% geeft hij behandelingen aan mensen van de Voedselbank.
5. Aanspraak maken op Klijnsmageld. Dit geld is niet geoormerkt.
6. Leen eens 'Het grote Lobbyboek'.
7. Een stukje grond van de gemeente waarop groenten verbouwd worden.
8. Bij de Jumbo mag je, als een artikel van 'vandaag' is, eenzelfde artikel gratis meenemen.
9. Ook krijg je een zak met fruit als er een stuk fruit aangetast is. Je moet het maar weten.
10. Een maatje of SchuldHulpMaatje, trekt met je op, oordeelt niet, is er voor je.

Omerkingen:

- Kinderen van ouders die (net) niet in aanmerking komen voor de Voedselbank missen de extra's die kinderen van cliënten wel hebben zoals kerst of sinterklaascadeautjes, verjaardagscadeautje.
- 'Ik ben 65 jaar. Heb mijn hele leven armoede gehad. Heb heel veel meegemaakt. Ik heb de moed niet meer om iets aan te vragen. Durf niet meer. Ben te bang om weer nee te horen'.
- Politieke beïnvloeding blijft belangrijk! Het armoedebeleid in de gemeente aanscherpen.
- Verder was er ook zorg en aandacht voor: dak- en thuislozen, migranten, illegalen, senioren